

Toespraak van de Voorzitter van de Tweede Kamer, opening PJO-parlement, 16 mei 2014

Dit is de plek waar het gebeurt... het centrum van de democratie. In deze zaal wordt gedebatteerd over actuele kwesties, worden begrotingen vastgesteld, bewindspersonen ter verantwoording geroepen, maar vooral: wetten gemaakt. Leun even ontspannen achterover, zou ik zeggen. Sla je benen over elkaar, draai wat met je stoel en tik en passant nog een paar mailtjes... dat is hoe de meeste Kamerleden het doen. Ervaar hoe het voelt om hier te zitten. Want voor veel van jullie zal de Kamer een wenkend perspectief zijn.

Niet lang geleden kwam er een onderzoek van het Sociaal en Cultureel Planbureau naar buiten, waaruit bleek dat Nederlanders – in vergelijking met andere Europeanen – relatief veel vertrouwen hebben in de politiek en in politici; alleen Denemarken en Zweden scoorden hoger. Goed nieuws zou je denken, ware het niet dat het nog altijd een onvoldoende is. Daarom doet het mij goed om te zien dat er vandaag een nieuwe generatie in deze stoelen zit, die er vertrouwen in heeft dat je invloed kunt uitoefenen op de richting die in Nederland wordt ingezet, en die gelooft dat je als volksvertegenwoordiger het verschil kunt maken.

Dat je actief kunt bouwen aan een samenleving waarin mensen alles uit het eigen leven halen, en volop kunnen participeren in het leven om hen heen.

Voor mij is dat altijd de belangrijkste leidraad, eigenlijk mijn geweten geweest: politiek bedrijf je voor de mensen om je heen. Bij alles wat ik als Kamerlid deed, en bij alles wat ik nu als Voorzitter doe, vraag ik mijzelf af wat het betekent voor de samenleving. En dan heb ik het over de samenleving in z'n totaliteit. Want als parlementariër vertegenwoordig je álle Nederlanders. De 150 Kamerleden zullen dus over de grenzen van hun eigen achterban heen moeten kijken, om de belangen van bijna 17 miljoen mensen te verdedigen.

Soms is dat heel overzichtelijk. Neem de verhoging van de maximum snelheid. Kamerleden kijken of er een meerderheid is... Zo ja, dan wordt het besluit genomen. Er is niks onduidelijks aan. Het duurt misschien even om alle borden te vervangen, maar in principe weet iedereen direct waar 'ie aan toe is. Iedereen die vanaf dat moment over de snelweg rijdt, weet dat 129 kilometer per uur goed is, en 131 kilometer per uur te hard.

Het wordt moeilijker als het om morele waarden gaat. Als Kamerlid heb ik dat van dichtbij meegemaakt, toen het ging om zaken als zorg en sociale zekerheid. De zorg voor verstandelijk gehandicapten is een goed voorbeeld. Uit ethisch oogpunt willen we niet dat mensen worden vastgebonden. Tegelijkertijd willen we dat hulpverleners hun werk veilig kunnen uitvoeren. En dat wringt. Hoe borg je de belangen van de één, maar ook die van de ander? Om het nog wat complexer te maken, hebben we te maken met een strak financieel kader. Den Haag is in dat opzicht niet anders dan een doorsnee gezin. Je budget is beperkt, en dus stel je prioriteiten. Ik herinner me nog mijn studententijd. Het openbaar vervoer was ontzettend duur, en aan het eind van de maand had ik eigenlijk geen geld meer voor boodschappen. Dus wat deed ik? Ik ging liften en at pizza. Hier geldt hetzelfde. Ieder Kamerlid heeft een intrinsiek verlangen om het zo goed mogelijk te doen. Maar er zijn veel belangen, en soms staan die elkaar in de weg. Ik denk dat alle Nederlanders graag minder belasting zouden betalen, maar ze hechten óók aan ouderenzorg. Aan goed onderwijs, of aan kinderopvang. Het zijn onderwerpen die veel tijd en energie vragen, en er worden keuzes gemaakt die soms moeilijk uit te leggen zijn. Maar politiek laat zich nu eenmaal niet vatten in zwart of wit; veel vaker zijn het vijftig tinten grijs.

We zien dat de publieke opinie een steeds grotere rol speelt in dit soort debatten. En dat is goed. Het zegt iets over de transparantie van Den Haag. De lijnen worden korter. Mensen weten steeds beter waar het over gaat; wat er hier in de Tweede Kamer op de agenda staat. Ik ben daar trots op.

We hebben in de afgelopen jaren veel geïnvesteerd in onze zichtbaarheid. Zo worden relevante stukken direct op onze website gepubliceerd, zijn alle debatten live te volgen en is er ‘Debat Gemist’ voor wie op dat moment niet kan kijken.

Maar transparantie werkt twee kanten op. Natuurlijk zijn Kamerleden ook gewoon mensen. Ze hebben kinderen die ’s ochtends naar school moeten, ze staan in de file en hebben ouders in verpleeghuizen. Deze verhalen nemen ze mee de Kamer in. Maar het is belangrijk dat ze ook die ándere verhalen kennen. Dat ze zich actief en open opstellen in de richting van de samenleving. Dat ze op werkbezoek gaan, om zelf te ervaren tegen welke problemen mensen aanlopen. Wat hun zorgen zijn. Waar ze met elkaar over praten. Welke oplossingen ze zien. En de dialoog aan te gaan, om uit te leggen dat onze mogelijkheden niet onbeperkt zijn... daar moet je eerlijk over durven zijn.

Iedereen die hier in deze blauwe stoelen zit – went het al een beetje? – is een intermediair, en bevindt zich op het snijpunt van politiek en samenleving. Volgens mij is dat de kern van het Kamerlidmaatschap.

Iedere volksvertegenwoordiger verkondigt de stem van burgers, en is tegelijkertijd de oren en ogen van de regering. Dat betekent niet dat ze voor ieder individueel probleem een specifieke oplossing moeten zoeken. Nederland zou er overgereguleerd door raken. Dat zien we nu eigenlijk al.

Het komt uit een goed hart, maar het is een feit dat politici alles willen regelen. Terwijl iedere oplossing vaak weer een nieuw probleem creëert.

Wat ik jullie voor vandaag toe wens, is een debat op hoofdlijnen, met in het achterhoofd altijd dat stemmetje: wat zouden die 17 miljoen mensen hiervan vinden? Het gaat om hún dagelijks leven. Focus je daarop en maak daarin – natuurlijk vanuit jullie eigen partijprogramma geredeneerd – je eigen afweging.